

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
менеджменту, логістики та інновацій
Протокол № 22 від 22.08.2025 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної роботи
Каріна НЕМАШКАЛО

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	Всі
Спеціальність	Всі
Освітній рівень	другий (магістерський)
Освітня програма	Всі

Статус дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник:
к.е.н., доцент

Олена ВЕЛИКА

Завідувач кафедри
менеджменту, логістики та інновацій

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Харків
2025

ВСТУП

Корпорація є особливою формою організації підприємницької діяльності в основі якої є поєднання капіталів в акціонерній формі. Формування ринкових механізмів управління економікою, процеси приватизації привели до появи у нашій країні великої кількості акціонерних товариств. При цьому відчувається нестача кваліфікованих кадрів, здатних керувати як самим акціонерним товариством, так і поведінкою його акціонерів та зацікавлених сторін. Вивчення основ та особливостей корпоративного управління дозволяє розуміти задачі усіх учасників цих відносин і будувати ефективні моделі управління цими відносинами.

Навчальна дисципліна "Корпоративне управління" є вибірковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців другого (магістерського) освітнього рівню для всіх освітніх програм для всіх форм навчання.

Метою навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами знаннями та професійними компетенціями щодо теоретичних засад корпоративного управління, інституційними та інформаційними інструментами забезпечення функціонування системи корпоративного управління на вітчизняних підприємствах.

Завданнями вивчення дисципліни є:

застосування теоретичних аспектів корпоративного управління в практичній діяльності;

використання основних елементів та принципів корпоративного контролю, механізм його здійснення в діяльності підприємств;

застосування методів оцінювання економічної ефективності корпоративного управління;

формування системи органів корпоративного управління, принципів їх функціонування та форм підзвітності.

Предметом навчальної дисципліни є характеристики основних елементів організаційного та економічного механізмів управління корпораціями.

Об'єктом навчальної дисципліни є загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи корпоративного управління.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Результати навчання та компетентності, які формує дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
	Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів
Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні
	Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації
	Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість
Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій
	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
	Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації
	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію
Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
	Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми
	Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість
Вміти планувати і використовувати інформаційне, математичне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу)	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій
	Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів
	Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації
	Здатність обґрунтовувати управлінські рішення на основі кількісних і та якісних оцінок з використанням сучасних інформаційних систем і технологій за побудованими математичними моделями

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сутність корпоративного управління

Тема 1. Теоретичні основи та історія виникнення корпоративного управління.

Еволюція формування корпоративної форми організації бізнесу. Корпоративні підприємства в Україні. Сутність корпоративного управління та його роль у процесі господарювання. Принципи корпоративного управління. Моделі корпоративного управління.

Тема 2. Учасники корпоративних відносин та органи корпоративного управління.

Структура органів управління корпорацією. Зовнішнє середовище корпорації. Корпоративні підприємства в Україні: порядок їх створення та відмінності. Управління державними корпоративними правами. Корпоративні конфлікти.

Змістовий модуль 2. Особливості функціонування та ефективність управління корпоративними підприємствами

Тема 3. Особливості управління корпоративними фінансами (емісійна та дивідендна політика).

Завдання управління корпоративним капіталом. Емісійна політика корпоративного підприємства. Дивідендна політика корпоративного підприємства.

Тема 4. Трансформація корпорацій.

Злиття та поглинання. Причини та наслідки злиття та поглинання корпорацій. Ворожі поглинання та засоби захисту від них. Види об'єднань корпорацій.

Тема 5. Стратегічне управління корпораціями.

Особливості стратегічного управління корпораціями. Цілі та місія корпорацій. Моніторинг як засіб діагностики.

Тема 6. Оцінювання ефективності корпоративного управління.

Механізми оцінювання корпоративного менеджменту. Підвищення ефективності управління корпораціями.

Перелік практичних занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних занять

Тема та завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1	Обговорення передумов виникнення підприємств із корпоративним устроєм
Тема 1. Завдання 2	Обговорення основних етапів виникнення та розвитку корпоративних відносин, їх моделей та принципів
Тема 2. Завдання 3	Розгляд особливостей об'єднань осіб та об'єднань капіталів. Визначення їх переваг та недоліків
Тема 3. Завдання 4	Розрахунок основних показників доходності акцій
Тема 4. Завдання 5	Розрахунок вартості акцій з постійним дивідендом
Тема 4. Завдання 6	Ділова гра: «Скликання позачергових зборів акціонерів»
Тема 5. Завдання 7	Розрахунок вартості акцій з постійним зростанням дивідендних виплат
Тема 5. Завдання 8	Розрахунок вартості акцій із змінними дивідендами
Тема 6. Завдання 9	Розрахунок вартості акцій
Тема 6. Завдання 10	Презентація есе: «Особливості корпоративного управління у різних країнах»

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Теми 1-6	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття
Теми 2-6	Виконання завдання для самостійної роботи
Теми 1-6	Виконання домашніх завдань

Кількість годин лекційних та практичних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1-6), міні-лекції (Теми 2, 4).

Наочні (демонстрація (презентації Тема 1-6).

Практичні (практична робота (Тема 1-6), ділова гра (Тема 4), робота в малих групах (Тема 1, 6), дискусії (Тема 1, 3, 5)

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового диференційованого заліку або заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: домашні завдання за темами 1-6 (40 балів), самостійна робота за темами 2-6 (40 балів), поточна контрольна робота (20 балів).

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Поважний О. С., Орлова Н.С., Харламова А.О. Корпоративне управління : підручник. Київ. ВД Кондор. 2024. 244 с.

2. Сазонець І. Корпоративне управління. Світовий досвід та механізми залучення інвестицій : Навч. пос. Київ. Центр учбової літератури. 2024. – 304 с.

3. Тимошенко Д. В. Корпоративне управління: навчальний посібник. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2020. 168 с.

Додаткова

4. Баркова К. О. Командоутворення як складова формування успішного корпоративного середовища / К. О. Баркова // Український журнал прикладної економіки та техніки. - 2023. – Т. 8. – № 4. - С. 194-199.

5. Бочарова Н. Розмежування понять «корпоративне управління» та «корпоративний менеджмент». Економіка транспортного комплексу. 2021. Вип. 37. С. 21–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ektk_2021_37_4.

6. Велика О. Ю. Основні відмінності між приватними та публічними акціонерними товариствами / О. Ю. Велика // Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця: матер. міжнар. наук.-практ. конф., 31 травня-1 червня 2018 р.: тези доп. - Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – С. 21-22. - Режим доступу: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19374>.

7. Велика О. Ю. Особливості сучасного корпоративного управління в Україні [Електронний ресурс] / О. Ю. Велика // Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. – 2018. – Вип. 22. – С. 282-286. - Режим доступу: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19372>.

8. Дідур Г., Молдун І. Методологічні основи корпоративного управління підприємством. Економіка та суспільство. 2024. № 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-87>.

9. Другова О. С. Взаємозв'язок контролінгу та соціальної відповідальності у системі корпоративного управління / О. С. Другова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». - 2025. - Випуск 2(116). – С. 169- 175. - Режим доступу: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/36475>.

10. Завгородня А. Дефініція поняття «корпоративне управління» в нових реаліях функціонування підприємств. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. 2022. Вип. 4(67). С. 22–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaure_2022_4_6.

11. Калугіна Н. А. Ефективність використання цифрових технологій у системах корпоративного менеджменту / Н. А. Калугіна, К. В. Тонєва, М. О. Бєвз // Актуальні питання економічних наук. – 2025. - Вип. 9. - Режим доступу: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/36979>.

12. Карлінська С. І. Інвестування у корпоративні права - деякі особливості / С.І. Карлінська. – Право та економіка України : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції, 11-12 грудня 2024 р. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. - С. 127-130.

13. Корпоративне управління. Методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи для студентів усіх спеціальностей другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / укл. О. Ю. Велика; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (249 КБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 41 с. - <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22776>.

14. Корпоративне управління : навч. посіб. для студ. магістратури спеціальності 073«Менеджмент» / уклад. : А. О. Дегтяр, Л. І. Колесник. Харків, 2019. 240 с

15. Подольчак Н. Ю., Білик О. І., Джурик Ю. А. Дослідження теоретичних аспектів корпоративного управління. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління. 2020. Т. 31 (70), № 6. С. 8–12.

16. Тимошенко Д. В. Корпоративне управління : практикум. ІваноФранківськ : ІФНТУНГ, 2022. 50 с.

17. J. Van der Waal, T. Thijssens Corporate involvement in sustainable development goals: exploring the territory J. Clean. Prod., 252 (1) (2020), pp. 1-11, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.119625>

18. Salvioni, D. M., & Gennari, F. (2019). Stakeholder Perspective of Corporate Governance and CSR Committees. Symphonya. Emerging Issues in Management, (1), 28–39. <https://doi.org/10.4468/2019.1.03>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

19. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua/>

20. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Корпоративне управління. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/activities/corpmanagement>

21. Офіційний сайт Фонду державного майна України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.spfu.gov.ua/>

22. ПНС курсу «Корпоративне управління» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=1866>

23. Сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.smida.gov.ua/>

24. Principles of corporate governance of the International Finance Corporation (IFC). URL: <https://www.ifc.org/en/what-we-do/sector-expertise/corporate-governance>